

СЪВЕТ ЗА ЕЛЕКТРОННИ МЕДИИ

ПРОТОКОЛ № 43

от събеседване с кандидатите за генерален директор на БНТ,
състояло се на 13.07.2010 г.

ПРИСЪСТВАЛИ: Анна Хаджиева, Анята Асенова, доц. Георги Лозанов, Георги Стоименов, София Владимирова.

ОТСЪСТВАЛИ: няма.

Начало на събеседването 10,00 часа, водено от доц. Георги Лозанов, председател на СЕМ, гл. експерт протоколист – Михаела Йоргова.

Георги Лозанов отбеляза началото на събеседването във втория ден - етап от процедурата по избор на генерален директор на БНТ. Първият кандидат, който ще представи своята концепция (виждания) за развитието на БНТ като обществена медия за следващия 3-годишен период, е Светлана Божилова. Доц. Лозанов не е свикнал да я вижда от тази страна на събеседванията – с нея са избирали директори на националната телевизия и на националното радио (в един по-стар период, когато са били заедно в НСРТ). Радва се, че толкова подготвен експерт участва в конкурса за генерален директор на БНТ. Преди да ѝ даде думата, припомни регламента. Продължителността на всяко събеседване е до час и половина, като в първия половин час кандидатът има възможност да изложи своите виждания, а в следващия един час – най-напред членовете на СЕМ, а после – ако има въпроси и има време, и присъстващите в залата задават своите въпроси, като се отговаря след всеки въпрос (за по-голяма диалогичност). След въведението доц. Лозанов даде думата на Светлана Божилова.

Събеседване със Светлана Божилова

Светлана Божилова: „Добър ден на всички членове на Съвета за електронни медии! Добър ден на всички колеги, приятели и представители на младежки организации, които ме подкрепят! Радвам се, че те са тук! Най-напред искам да започна с нещо лично. Много пъти ми задаваха от медиите въпроса „Това е изненада! Защо се яви на този конкурс?“ Аз бях на дебата, свързан с развитието на Българската национална телевизия като обществена медия. С голямо огорчение наблюдавах как хора, които имат и са имали свое място в държавната и обществена телевизия, общуват помежду си с много болка, горчивина и агресия. И си мисля, че ние сме малка страна и трябва да пазим талантите си. Тук е Сашо Диков. Вчера го гледах – гледах „Канал 3“, което е съвсем естествено, и си спомних за онзи момент, в който, след като беше избран за генерален директор г-н Хачо Бояджиев, той освободи Нери Терзиева от „Ефир 2“, и Сашо почти не го наби публично; така че това е в неговия стил – в коридора пред студиото, където се обявяваше това. Защо

го казвам? Така се сложи край на един експеримент на българската свидетелска телевизия, в стил CNN, а може би не само в стил CNN, защото тук има мои студенти и те може би не знаят, че един от най-големите феномени – културни, тръгна от „Ефир 2” и това е „Улицата” на Теди Москов. Казвам това, защото всеки нов генерален директор не трябва да проявява реваншизъм; трябва да търси най-добрите вън и вътре в БНТ, защото около ярките личности винаги има енергийно поле и протичат много токове. Работата, обаче, на генералния директор е да създаде такава организация на труда, такива стандарти и принципи, които да се изповядват, за да може и ярките имена да работят за обществото и да се използва най-добрият им ресурс. За съжаление, една голяма част от хората, които са напуснали БНТ, никога няма да се върнат. Дано този път не се случи същото – хора, таланти, можещи, доказали се в БНТ, при определен избор, да бъдат новата вълна напускащи. Това беше съвсем лично, за да кажа публично един от мотивите си. Нарекла съм моята концепция „Българската национална телевизия – форум на обществена енергия за промяна”, защото при трансформацията на държавната в обществената телевизия, тук има много колеги, които знаят по-добре от мен, че това е трансформация от държавно начало към обществено – телевизия на зрителите. Това не е популистка ключова дума, защото тъкмо в обществените медии дневният ред на обществото, дневният ред на институциите и политиките и дневният ред на медиите би трябвало да се срещнат. Това е много важно и трябва да се превърне не в някаква абстрактна норма – защита на обществен интерес, а в реални медийни практики. БНТ - като общуване с институциите, като общуване с гражданите, и възможност да се превърне в един национален пулс за социално взаимодействие, за търсене на най-добри решения, особено в момента, когато сме в една дълбока криза, телевизията да участва активно при вземане на решения за развитието на страната и изваждане от кризата. Освен всички стандарти и принципи, които са записани в ЗРТ, в своята концепция аз залагам на три основни принципа: публичност, прозрачност и интерактивност (обратна връзка със зрителите). По-нататък, г-жа Божилова разви виждането си по отношение на трите принципа. („БНТ форум на обществена енергия за промяна, с автор Светлана Божилова, е приложена към Протокол № 43). Ако бъде избрана за генерален директор на БНТ, тя поема ангажимент, че всеки месец ще има едно предаване (каквото има в много европейски страни) в рамките на 2 часа – ток шоу: екипите, които ръководят, отговарят пряко на въпроси на зрители (също и на институции), тъй като това е средището в което се преплита дневният ред на институции и на обществото. Спря се върху клаузата за лоялност, която е записана в сегашната нормативна система на БНТ (правена по времето на Лили Попова), която е противоречие с клауза на Световната федерация на журналистите и на резолюции на СЕ, че журналистите (особено в обществените медии) носят първо отговорност пред обществото, а след това пред работодателя си. По отношение на прозрачността, отбеляза, че би трябвало всичко, което се произвежда в БНТ, да бъде публично и прозрачно. Обърна внимание върху отчетите за дейността на обществените медии, в които всички разходи са „скрупулъзно разписани по пера”. Смята, че ако е била налице тази прозрачност, не би се стигнало до сблъсък в момента между синдикални, професионални организации и сегашната управа на БНТ. Според г-жа Божилова не антикризисните мерки, когато е достигната критична точка (вкл. и по отношение на

финансите), а превенцията е най-важното нещо и в този смисъл публичност и прозрачност са гаранции, че това по-трудно би могло да се случи. Що се отнася до обратната връзка със зрителите, тази връзка трябва непрекъснато да бъде подхранвана (не само като публика в отделни предавания) – в сайта може да има специална страница, в която всеки ден да се задават теми, идеи, сюжети, герои, за различните типове предавания. Могат да съществуват дистанционни форми, в които зрителите не само гласуват, но задават своите въпроси. (В това отношение се е учила от практиката на френската обществена телевизия, когато дори и при избори за президент на република, кандидатите стоят прави в продължение на 3 часа, а представител на различни социални групи и структури на обществото задават своите въпроси). Светлана Божилова смята, че обществената телевизия трябва да бъде неутрална, но по отношение на новини, на дискуссионните форми (надява се да има повече дискуссионни форми) и трябва да има аналитична и разследваща журналистика. Като експерт, поставя въпрос дали това е възможно, въпреки че във френското медийно законодателство е записан особен статут и отговорности на обществената медия, че всеки коментатор, изразявайки своята лична позиция и бидейки лидер в оформяне на обществено мнение, трябва да представи значимите гледни точки и на тях да проектира своята, т.е. има и някои специфични изисквания дори и по отношение на аналитичните форми. Смята, че по отношение такива форми като разследващата, аналитичната дискуссионната журналистика, в момента има дефицит в БНТ. Подкрепя новинарство, което да задава големите теми на деня и след това да се търсят коментари и анализи (това е нормална практика в почти всички обществени телевизии в Европа). Смята, че е възможно БНТ да държи поне 1/3 от дела от 50% в прайм тайма – както това се е случило при закупените спортни права. Качествена и гледаема програма не са противоположни страни. БНТ е била лидер и трябва да бъде отново лидер във формирането на обществено мнение, категорична е г-жа Божилова. По отношение на дневния ред добави още, че това не е абстракция - има методи, по които дневният ред на обществото на медиите и на зрителите се случва. Предлага въвеждането на ново звено „Стратегически анализи и развитие”. Дори и най-добрите директори и най-добрите журналисти не биха могли да решават кое е най-значимо за обществото (съществува методика по която това се определя). В качеството си на експерт смята, че болестта на обществото е, че има много медии, а едни и същи новини, докато цели зони от социална политика, икономика, финанси и култура остават извън обсега на обществената телевизия. По отношение на политематичната програма с висок рейтинг, в своята визия залага твърде много регионални политики и регионални центрове. Смята за абсурдно капиталът, който има БНТ – тези РЦ да не участват активно не само в новините, а в правенето на абсолютно всички програми. Освен това, при тази лоша преносна система, не е необходимо да се плаща – спокойно може да се прави безлентовото приемане на информация „он лайн”. Това е икономично; използва се техниката и човешкия ресурс, а всъщност животът в цялата страна трябва да е на екрана на обществената телевизия. Цялостната ѝ концепция и промяна, за която говори, е доста радикална по отношение на програмирането - разчита на техника, човешки ресурс, икономичен режим, използване на интелектуалния ресурс на всички вътре в телевизията и от обществото, за да стане тази телевизия наистина форум на обществена енергия за промяна. Често задаван ѝ въпрос, (при пътуванията по линия

на европейската студентска мрежа), осъществявайки контакти с българските общности в чужбина (предимно от студенти, които не са от София) е за отсъствието в сателитния канал на тези регионални центрове (макар да смята, че сателитният канал има много интересни предавания и се развива много добре). Те се интересуват от техния регион, от техните близки, ако могат реално дори, отдалече да помогнат с някакви, решения, предложения за решаване на проблемите в техния регион. Светлана Божилова се спря и на останалите приоритети, залегнали в нейната концепция. Смята, че структурата и организация на работа в БНТ трябва да следва програмната дейност – програмирането, предаванията, които са лицето, защото добрият мениджър се познава по качествената програма. Предлага опростена структура на организация и управление. УС трябва да бъде колективен орган и там да има представители на различни области, изключително важни за развитието на телевизията – специалист по цифровизация и развитие, човек, който се занимава със стратегическо развитие на програмата. Въвежда и съюз на потребителите, защото има кауза обществената телевизия (ако се хареса) да търси постъпления и по друг начин. Влязла е във връзка с потребителски организации, които са казали, че стига да припознаят и да виждат всекидневните проблеми на хората в различни проблеми, чрез SMS-и които хората да дават, но не по принуда, а с убеждението, че това е тяхната телевизия. Против пирамидалната структура в БНТ (каквата е сега) – смята, че добрият мениджър трябва да използва енергията на абсолютно всички работещи там и да създаде силна вътрешна хоризонтална структура (г-жа Божилова показва графично и коментира предлаганата от нея структура). Говори относно програмните намерения. Внимание обърна върху проблемите в новините – един от тях е както програмирането и лицата на тази телевизия, които не трябва да са много, но трябва да са разпознаваеми (има методики как да се избере най-доброто). Като човек, работил в художествена дирекция отбеляза, че в момента в БНТ младежките и образователните предавания са под санитарния минимум – би трябвало да се планират образователни поредици, да се записват лекции (по примера на френска обществена телевизия, която записва лекции на едни от най-големите имена в „Колеж дьо Франс“, като изпраща значими послания към обществото). Говори за неделните матинета, за адаптация на театралните постановки в своите студия, може да влезе в изложбените зали – телевизията трябва да бъде културния прозорец към света. Смята, че трябва да се обявят конкурси за семейни сериали и за документалистика. В момента БНТ не прави документалистика, която да не е просто визуален архив. Предвижда да се финансират копродукции по програма „Медия“; да се предлагат копродукции с европейски обществени телевизии. Радетел е на балкански пулт – БНТ трябва да стане център за информационен обмен на Балканите и трябва да стане пулт и за културен обмен на Балканите. Това може доста икономично, но социално полезно за региона да се случи. Още сега трябва да се говори за мултиплекса – предлага 3 програми, каквито има навсякъде в обществените телевизии (описани в концепцията). Предлага техниката да бъде „отвързана“ (както при новините) в затворен производствен цикъл. Светлана Божилова се спря на антикризисната програма. Първото, което смята да направи, е БНТ да стартира с обновена програма (първи етап от реформата). Въвежда изпълнителен и програмен директор (вертикална структура) и продуцентската дейност, която би трябвало да обобщава

финансовите, производствено-творческите и организационни аспекти. Отбеляза, че трябва да се направи абсолютен преглед, но не по законосъобразност, а по целесъобразност, с хора от БНТ, с МФ – на всичко онова, което не е получило публичност, и да се види причината за дисбалансите, къде са изтичали средствата и, ако има нарушения – СП проверява по законосъобразност. Досега БНТ няма изчислено колко струва един час програма в зависимост от нейната сложност. Г-жа Божилова се спря и върху останалите, отразени в концепцията, антикризисни мерки. Обобщава – могат да се намерят много различни ресурси, вкл., европейските фондове (макар да ги поставя на първо място, защото парите по регионални политики са на много висока стойност; при добри програмни проекти, обвързани с програмата със структурната реформа ще има ефективност). Тя подкрепя радикалната структурна реформа, но не с уволнения на хора, по отношение на програмата и реструктуриране на управлението и организацията, които ще обслужват тази програма. Светлана Божилова маркира (предвид напредналото време) останалите направления, отразени в концепцията ѝ. На финала отбеляза, че хората в европейските страни не знаят името на директора на дадена обществена телевизия, но знаят имената на хората, които правят качествената програма. Според нея, трябва да бъде забравена пирамидалната структура – не трябва да се счита, че като бъде избран верният, точният генерален директор, всичко ще върви „по мед и масло”. За нея, добрият генерален директор трябва да използва енергията и на обществото, и на работещите вътре, за да създаде качествена програма; да застане зад добрите имена, а да не говори само в „аз” форма. Според нея директорът трябва да избере „най-точните, най-верните – в смисъл, в диалог с колектива вътре, и най-верните, от гледна точка да изпълняват обществената поръчка”; да се създава качествена и конкурентна програма за българската аудитория.

Георги Лозанов благодари на Светлана Божилова. Отбеляза, че в рамките на този половин час е много трудно да се кажат достатъчно неща, които да докажат всички експертни натрупвания, които имат кандидатите. Това ще се случи в предстоящия диалог, който ще бъде осъществен със Светлана Божилова.

Анна Хаджиева постави въпрос, който „компенсира липсата на време”, относно интересна част от концепцията на г-жа Божилова свързана с интерактивността и възможността през сайт на телевизия да бъдат ползвани услугите на държавни, общински, неправителствени организации. Дали би развила тази теза? Другият въпрос е свързан с реформата на кадрите в БНТ – дали ще използва потенциала, който имат студентите на г-жа Божилова, за да смени поколенията в националната телевизия?

Светлана Божилова е казала предния ден на своите студенти, че ако стане генерален директор, може би ще излъчват в друга медия и ще се явят на равнопоставен конкурс. Вметна, че е отказала на 60-членния си екип, развиващ тази мрежа, да я подкрепят – подкрепата ѝ идва от други организации. Това, което е практика за повечето европейски обществени телевизии, вкл. за университетската телевизия – трябва да има не само обратна връзка; трябва да има обществен съвет, който не е приумица на генералния директор или на хората, които управляват. Както е в Германия – към закона има списък от значими организации в различни сфери, които изразяват интереса на големи социални групи. Те трябва да генерират

теми, идеи, сюжети (тези организации трябва да се знаят, тъй като в България има много неправителствени организации всяка от тях има своето място, но има и различна тежест). Общественият съвет не е художествено-експертен съвет. През 2002 г. е внесла в парламентарната комисия от името на програма „Обществени медии” в Югоизточна Европа за такъв обществен съвет и тогава едно от „най-големите светила в европейската правна служба” – Вернер Румхоф, ръководил в Женева правната служба, ѝ е писал, че творческите съюзи имат своето място, но там, където са предавания за култура и изкуство, където има художествено-експертни съвети, общественият съвет е гледната точка на значимите социални структури, зад които стоят огромни човешки потребности и те трябва да ги изразяват. Така че, през сайта (трябва да има специална страница) може всекидневно и да се изпращат сюжети от зрителите, които, ако са значими, могат да попадат в различните типове предавания, т.е, сайтът трябва да се развие. Според нея тази интерактивна връзка трябва да върви през сайта, който (според нейната концепция) да бъде част от звено „Стратегическо развитие и анализи”. Маркетинг и реклама също трябва да бъдат част, защото всеки ден хората в БНТ - има толкова таланти, можещи и умеещи млади социолози, които могат да правят сондажи „он лайн” и в регионите – за проблемите на хората, за техния дневен ред и така да се решава дневният ред, т.е., да помагат стратегически при оформяне на сюжетите в новините, в актуалните предавания. За съжаление, сайтът е добър, но той е оценен за предаванията. Гледаемостта е функция от интересите на хората и качествена програма. Във „Фейсбука” на БНТ има 400 души и не е захранван от м. януари. Една от болестите е, че младите активни хора са потенциална, но не са реална аудитория. Г-жа Божилова смята и е убедена (тъй като работи само с млади хора), че младите хора, ако видят на екрана на БНТ своите проблеми, своя дневен ред (не говори за проблемите на 900-те хил. образовани българи в чужбина, които искат предаване, показващо проблемите на младите хора в страната и навън). Проблемът не е за изгубеното поколение, а че няма предавания, които да показват и чрез разследвания, и чрез анализи проблемите на младите хора във всички социални групи, а не само на високо образованите. Като ремарка отбелязва, че при значими спортни събития рекламното време на обществените телевизии може да става колкото на търговските оператори. Като човек, правил първия списък за СЕ на значимите спортни събития, не разбира причината да отпаднат от списъците културните събития. Не разбира защо концертът на Виенската филхармония да е на първо място в списъка на Австрия, а в българските културни събития да не присъства нито един фестивал, но ако има – това е начин за приходи от реклама и спонсорство. Тоест, има достатъчно техники, чрез които може да се увеличават финансовите постъпления. По отношение на реформата на кадрите не трябва да има реваншизъм, трябва да има оценка на качествата на хората, трябва да има различно заплащане, в зависимост от качеството на програмите, което ще дойде от пийпълметрията и от художествено-експертните съвети. Оценката трябва да е комплексна – за качествен продукт, качествено заплащане. Реформата ще дойде от само себе си, когато тази програма има лице, когато има програмиране, съобразено с нагласите на отделните групи, които гледат телевизия. Тогава ще се реструктурира и много хора, вероятно ще си отидат, но това ще се случи по един автентичен и закономерен начин, а не чрез съкращения. Съкращения на хора –

просто ей така, това не е реформа. Сподели, че колегите от синдикатите са оценили концепцията ѝ като хубава, но утопична. Светлана Божилова смята, че е реалистична, защото работата на експерта е „един метър преди другите, иначе, просто няма да е добър експерт”. Пледира - не е най-добрата, но е един добър експерт в полето на медийната регулация.

Анюта Асенова постави въпрос дали, според г-жа Божилова, въвеждането на месечни такси на домакинство е алтернатива на търговската реклама в БНТ? Очаква да чуе какво е мнението ѝ за съотношението или алтернативността на формите на финансиране на обществената медия – пряко от бюджета, чрез законодателно въвеждане на такси и приходи от търговска реклама. Дали е реалистично въвеждането на такса от домакинство към момента? Вторият въпрос е свързан с провеждането на редица дейности, които налагат провеждането на обществени поръчки – това е изрично изискване на законодателството за изразходване на бюджетни средства в условията на пазарна икономика. Как, според г-жа Божилова, могат да бъдат прекратени всички обществени поръчки, или да бъдат извършени проверки по минали? Не е ли крайно да бъдат прекратени наистина всички, при условие, че дори и „топ хартия” да трябва да се закупи, трябва да има обществена поръчка?

Светлана Божилова поясни, че още през 1998 г., когато проф. Нели Огнянова е пишегла този закон, там е бил заложен такъв фонд обществено финансиране. Според нея той не се е получил, заради популизъм – управляващите политически сили са се страхували от реакциите на обществото. Смята, че обществото ще отдели малка сума, ако знае и гледа тази програма и тя реално удовлетворява и културни потребности. Подготвила е схема, която показва как се финансират обществените медии, но най-печелившите в момента в Централна и Югоизточна Европа са на смесено финансиране, което отива в един фонд, в който акумулират различни средства. Смята, че трябва да има целева субсидия – особено в страни, в които има криза; особено в страни, в които се трансформира държавната телевизия в обществена. Не вижда проблем, обаче, да се събират такива такси, защото те ще накарат аудиторията, дори и да е независим борда на управление на този фонд, да гледат не само към институциите, а да гледат и към гражданите, т.е. това е форма на обществена поръчка и обществен договор. Трябва да има и приходи от реклама – в перспективен режим. Може би след време те да изчезнат, но на този етап трябва да има различни източници на финансиране на обществените оператори. Вметна, че университетската телевизия също е обществен оператор. Отбеляза, че много от обществените оператори, които са лицензирани, са се отказали да бъдат обществени, защото има само рестрикции, а не могат да кандидатстват. Обобщава - могат да кандидатстват различни юридически субекти, стига това, което предлагат, да е важно, значимо за обществото. По отношение на избора на надзорния съвет, отбеляза, че има практики и трябва да се намери най-добрата. Заложила е реформата на управление и организация да стане със съдействието на Европейския съюз за радио и телевизия в Женева и Световната федерация на журналистите. Те са достатъчно опитни; запознати с практиките на обществените телевизии и, ако им се даде задание за реформа спрямо програмата, това може да стане дори за по-малко от месец. Относно обществените поръчки е имала предвид ревизия, от гледна точка на начина на провеждане; на тяхната законосъобразност. Известно ѝ е, че всички

поръчки се атакуват, особено когато са за големи инвестиции. Има обаче желанието съответните институции, които могат да направят одит – и СП и работещите вътре, да прегледат тези поръчки. Неслучайно е заложила на публичност и прозрачност. Още, смята, че много е нарушен вътрешният диалог в медията. Това е така, смята тя, защото липсват ясни принципи, стандарти и правила. И най-ярките имена могат да запазят своята територия и да работят помежду си, ако се движат по съответните правила и принципи.

София Владимирова няма да задава дежурния си въпрос за връзката с младите хора, защото е очевидна връзката на г-жа Божилова с тях и това, че работи много активно. Отбелязва, че много пъти е употребила думата икономично, но не смята, че тази дума трябва да се свързва с телевизията. Говори се за „Рай”, за CDF, но тези телевизии не са икономични. Ако за телевизията се мисли икономично, тя никога няма да изглежда по този начин. По отношение на реформата, пита защо когато се случи цифровизацията (образно казано това е срещата на телевизията с интернет) младите хора ще поискат да работят и да гледат тази телевизия и как тези хора ще получават адекватно възнаграждение за труда си?

Светлана Божилова поясни, че когато е говорила за икономично, това е за първия етап на промяната, която може да стане от м. септември, използвайки наистина техническия ресурс на телевизията и човешкия ресурс. Като човек работил много дълго в художествени предавания знае, че те се правят с много средства. Набирането на нови средства и чрез реклама и чрез спонсори и чрез евро фондове, а не да се чака. В този аспект е говорила – за първия етап. Иначе, телевизия се прави с много пари и затова предлага допълнителни източници за финансиране, вкл. и таксите, за да има пари и да се прави качествена програма. От друга страна, вероятно не е била правилно разбрана за реформата, но казва, че реформата не става от само себе си; тя започва от програмата и структурата и организацията на управление; следват заявка за обществената поръчка за правенето на тази програма. Тогава ще дойде тази реформа (не може да се прави отзад напред). Реформа не се прави от структурата към продукта – във всяка една система или мениджмънт лицето е продуктът, решава се кое е най-доброто, и след това започва реструктурирането. Говорейки за продуцентска дейност, има предвид равнопоставеност в тези продуцентски звена, особено в полето на култура, образование, развлечение – между вътрешните продуценти и външните, както и навсякъде конкурсно начало. Без конкурсно начало и равнопоставеност, това е невъзможно. Затова в концепцията е написала, че ръководните продуценти или директори на тези направления сами търсят спонсори и средства.

Георги Стоименов е впечатлен от виждането в концепцията на Светлана Божилова относно предложението ѝ да се създаде специално звено за стратегическо планиране. Съгласен е, че стратегическото планиране не може да се сведе до маркетинг, но въпросът му е как г-жа Божилова вижда цикъла на стратегическото планиране в националната телевизия?

Светлана Божилова има предвид следния цикъл: най-напред – енергията на социолози, психолози, експерти ще бъде включена бързо за тази радикална промяна, свързана с правенето и обновяването на програмата и едно ефективно планиране. Следващата стъпка е наистина стратегическо планиране по отношение

на мултиплекса и програмите. Във връзка с въпрос, на който не е отговорила достатъчно изчерпателно, това означава още от сега да започне планирането на програмната дейност на младежкия канал, на новини и актуални предавания. При този ресурс, който има БНТ и РЦ, той в кратко време може да изведе (дори и догодина) такъв Балкански информационно-аналитичен. Същото е за младежки канал – има много млади хора и те наистина искат техния живот и проблеми да се виждат и в България и вън от България. Третият – култура и образование, т.е., стратегически трябва да се работи за това и да се прави програма. Преди 2 години е „анатемосана” за това, че е казала, че през 2012 г. няма да стане цифровизацията – това може да се види в нейни доклади до европейски институции, както и от много публикации във вестници. Привела е пример с Полша, която е „на светлинни години” преди страната ни; с реформа от 2003 г., която е преценила, че е възможно тя да се случи евентуално през 2015 г. Според г-жа Божилова това се е случило, за да „се спрат едни конкурси” под претекст, че трябва да започне подготовка за цифровизацията. Телевизията трябва да е готова с програмния продукт и с медийните потребители, а от само себе си ще се случи този мултиплекс. Посочи, че финландската телевизия е единствената, която е изцяло цифровизирана. Стратегическото планиране това е мозъчният тръст, който в България се приема като скучна работа, но не може без това – журналистите трябва да работят, трябва да имат идеи за своите предавания. Стратегията за развитие на телевизията трябва да се прави от експерти в различни области, не само от медийни, които знаят какво искат и как ще се развива тази медия в контекста на европейските обществени телевизии.

Георги Стоименов попита като планират, дали ще има мониторинг?

Светлана Божилова благодари за въпроса. Не знае дали на присъстващите е известно (доц. Лозанов знае), че тя е създавала и е отговаряла за мониторинга на НСРТ и искрено съжалява, че той по време на изборите през последните години не е проработил. Като говори за практики на обществените телевизии, а познава най-добре френската, там има пълен вътрешен мониторинг на новините, предаванията по значимост на теми, по участие на различни институции, политически субекти, граждански структури. Само мониторингът, а не гледане с просто око, дори и от експерт, може да гарантира социалния, политическия плурализъм и ефективността на работата на обществената медия в полза на всички.

Георги Лозанов зададе също въпрос, независимо че познава Светлана Божилова, нейните виждания, позиции, които са публично аргументирани описвани многократно във връзка с обществената медия – това е и една от ключовите теми. Не би искал да задава формални въпроси, само заради самото събеседване. Едно единствено нещо му се струва по-различно като звучене (сега, в рамките на конкурса), отколкото е свикнал да го чува от Светла – именно: разделението на програмиране и взимане на управленски административни решения. Знае, че това е ключовата теза и на самата Светла, но на няколко нива тук би искал да поговорят. Първо, на ниво управителен съвет, където се оказва, че трябва да има фигура, която да се занимава с програмата. Въпросът е дали трябва да има такава фигура и в какъв смисъл? Второ, не е видял програмен съвет – същински, който да взема тези решения и който да има достатъчна тежест в замислената структура – би искал да

знае дали се е отказала от това? Трето, дали няма конфликт – сблъсък на два модела, във времето, в мисленето, в историята, с опита за съвместяване между продуцентския принцип и редакторството? Как си представя цялата тази линия?

Светлана Божилова благодари за въпроса. Първото нещо, което отбеляза бе, че програмният директор и изпълнителният директор – единият отговаря за продукционната реализационната дейност, а програмният директор, всъщност, е програмен директор на всички дирекции. Както е в ВВС, както е във френската обществена телевизия - програмният директор, заедно с ръководителите на направления решава политиката на тази медия, а във всички направления има художествени съвети, които генерират идеи и са на входа и на изхода от гледна точка на качеството на програмата. Не се е отказала от редакторския статут – просто се е опитала в тази криза и наблюдавайки и познавайки практиките, да изведе ръководните продуценти като хора, които носят цялостна отговорност: организационна, творческа и финансова, и търсят финанси за много продукции. За качеството на програмата отговарят съответните редактори, които правят тези предавания, т.е. при нея редакторският институт участва, но по друг тип субординация, както е в обществените телевизии, за да има обвързаност между производството, финансирането и продукта. Нещо повече, смята, че редакторските статуты трябва да бъдат много значими и важни, не само в новини и в актуални предавания. В момента съществува проблем, след реформата през 1998 г. – новини, актуални предавания и другите. Тя поставя всички други направления равнопоставени; там работят редакторските институции; там са редакторите, които носят отговорност от сценарната заявка до качеството на продукта, а продуцентите отговарят за група от предавания и всъщност обвързват творческия продукт с организационно-творческия и с финансовия. Винаги е била за отделяне на програмния съвет от УС. Този човек, който е в УС (въпрос на разписване е това) той не се намесва конкретно в оперативната програмна дейност, но тези хора, които са в УС (тъй като липсва ефективен финансов програмен надзор – само по принципите на закона), заедно трябва да решават всички ключови проблеми. Така стратегическото развитие и финансовата обезпеченост, която трябва да дойде за едно или друго направление, за една или друга програма – само в този контекст е виждането ѝ. Участвала е в правенето на антикризисни програми и първи принцип е ненамеса в работата на творческите дирекции. Дори е написала „цензура само след това; цензура (намеса) преди това – не“. Това е основен принцип. Трябва да се прегледа цялата пирамидална структура, вкл. и редакторските статуты, за да дават те по-голяма вътрешна свобода на редколегиите, на редакторите при извършване на тяхната работа и оценката да е след това, а не преди това.

Георги Лозанов приведе пример, с цел и да изясни собствения си въпрос – нещо, което обикновено не прави, но се позова на практиката на БНТ в момента (доскоро). Там, доколкото има поглед (занимавал се е с критика в областта на медиите), единствено УС (в лицето на Севда Шишманова) е вършел много работа в областта на програмирането, но това е било резултат на сериозен дефицит в тази сфера – не на цензура, а обратното – тя е поемала нещо, което е било като дефицит на медията (не е имало достатъчно ефективно програмно тяло, което да може да поеме тези функции). Пита как в своята версия Светлана Божилова вижда запълването на тази празнота?

Светлана Божилова отбеляза, че този член на УС, който ще се занимава със стратегическо планиране (програма), няма да се занимава в оперативната работа, но може да се намесва, когато се купуват формати - например, купуването на формати, които са обществено значими, защото УС и генералният директор подписват финансите. Може да участва, но не и при реализацията на програмата. Смята, че големият проблем (и това е говорено през годините) е, че не може да има смесване на управленска функция и творческа. Недопустимо е зам. програмен директор – член на УС, да прави предаване. Дори и да са добри форматите – трябва да има конкурс; ако има бартер и се плаща добре, но всичко трябва да бъде прозрачно. Не смята, че най-талантливите хора са се свършили; те не са само в БНТ. Затова е казала: равнопоставеност, конкурс – и вън и вътре, по програмните задачи, които са приети и формират този продукт (творчески, програмен). Големият проблем на БНТ - пирамидалната структура, не е ясно това и затова е казала, че ще потърси съдействието на Европейския съд за радио- и телевизия – лошата субординация между производството, програмата и хората, които отговарят, както и липсата на обратна връзка при обсъждането на програмния продукт.

Георги Лозанов даде думата на присъстващите журналисти за въпроси.

Емил Розов е прочел стенограмата от срещата на г-жа Божилова с творческите и синдикални организации, представители в БНТ. На срещата тя е казала доста неща, които при това събеседване не е успяла, вкл. отговорила е на много сериозни и компетентни въпроси от представители на гилдията. Както е заявила (и на срещата, и по време на събеседването, и е записано в концепцията) в първа точка на антикризисната ѝ програма е създаването на добър продукт, който да излезе на пазара и съответно да набере средства. За съжаление обаче г-жа Божилова ще се сблъска с „около минус 15 млн. дефицит, а може би и повече”, когато поеме управлението на БНТ. В концепцията е записала също, че ще се опре на екипа (и това е правилно, защото има много професионалисти в БНТ), обаче екипът, докарал БНТ до това състояние – този екип, допуснал това източване, допуснал този срам за БНТ, допуснал конфликти на интереси, които са очевидни, и скъпоструващи и недостатъчно добри продукции – дали с този екип г-жа Божилова има намерение да работи и как ще постъпи с тях?

Светлана Божилова благодари за въпроса. Казала е на срещата, че се търсят за всички позиции, след диалог и среща и с колегията, най-добрите за тези позиции, които са доказали във времето, че могат. В БНТ има хора, които са източвали, които не са правили качествени програми и са облагодетелствани, и други, които са работили добре и има резултат от техния качествен продукт. Отказала е да говори за хора, защото за нея не един човек е гарант за реформата, а гарантите са много хора, специалисти в съответните области. Изборът на тези хора ще стане само и единствено в диалог. Що се отнася до „източването”, до корупционни практики, лошо качество на програма, казала е, че ще се прави проверка на всичко, на всички, на цялата продукция, на финансовата осигуреност, която е била много различна - с двойни стандарти и се е пристъпвало към правенето на програма. Смята, че телевизията има капацитет да направи много добри дискуссионни аналитични предавания; да влезе в концертни зали без много пари и да следва стратегически за следващата година пътя си. Не смята, че тази телевизия трябва да произвежда – не

знае какъв е дефицитът (чуват се различни неща). Трябва да се види, да се констатира до няколко седмици – има компетентни органи. Не трябва да се вярва на онези мениджъри, които казват, че разбират от финанси, програма, управление – всичко заедно. Те са добри, ако поставят на тези места най-добрите. Затова казва, че тя ще търси най-добрите, след диалог, дори и понякога чрез чисто формален конкурс, отколкото да каже, че е най-добрият и нейният екип е най-добрият. Не може да бъде прилаган към различните хора един и същи стандарт. Тази телевизия има програма; има и добри неща; има и безобразни неща. Що се отнася до дефицита, категорично смята, че правителството не е майка спасител. По отношение на превенцията е казала – наистина не е имало вътрешна комуникация и много трудно са стигали до документи, но превенция и публичност са гаранция отгук насетне, а парите трябва сами да търсят. Затова залага и на продуцентско начало; заем от банка, който да се връща по „една прилична схема“. Има Европейска банка за възстановяване и развитие; има банки – идеята ѝ е, че не трябва да се чака само и единствено правителството и да се гледа само кой е човекът на правителството, за да осигури пари.

Сашо Диков смята, че въпросът, който е искал да зададе Емил Розов, но не му е достигнала смелост, е бил дали Вяра Анкова ще запази поста си и дали ще има някакъв пост, ако Светлана Божилова бъде избрана за генерален директор?

Светлана Божилова отговори, че всичко ще зависи от това какви хора ще се явят и ще кандидатстват да правят тази програма на българската обществена телевизия. Ако има по-добри, ще дойдат по-добрите.

Сашо Диков не приема това за отговор. Пита дали не смята, че ѝ е обречена кандидатурата и, ако смята, че не е така, дали би дала аргументите – при положение, че сегашните управляващи (не знае дали има друг случай в Европа, с която е запозната) да прекроят регулаторният орган по свой образ и подобие?

Светлана Божилова, обръщайки се към г-н Диков, разказа, че тя е човек, който от 1993 г. (когато Михаил Неделчев я е изпратил в СЕ) винаги е изразявала своя позиция. При защитата на процесите в БНР и сезирането на евро-институциите „си е ритнала трудовата книжка за следващия регулатор“; защитавала е и хора от БНТ – при една непрозрачна и неясна реформа при Лили Попова, от които не е чакала благодарности и овации. Човек винаги трябва да следва пътя на мечтите си и неслучайно в последните 2 години тя инвестира в младите хора, защото се е уморила (ще качи на блог всички свои публикации от 1993 г.) да говори за едни и същи неща и те да не се случват. Освен това, конкурсът е публичен и прозрачен – ще има ясни мотиви за избора на един или друг директор и всеки има право да отстоява своите виждания и, ако се чувства ощетен, да търси правата си. Явила се е тук, за да даде своята представа, своята оценка и своята визия за развитието на българската обществена телевизия. Уважава колегите си, уважава членовете на СЕМ, които трябва да вземат решение, независимо от всичко, и очаква тяхното решение. За нея е важно да го отговори и да продължи пътя си напред. Тя не е „венчана за това място; ако България има нужда „от нейната експертна позиция, от нейните знания, вкл. и управленски опит, тя е „играч на 3 места (не си прави реклама). Работила е и в практиката – познава се със Сашо Диков и от „Ефир 2“; преди това е работила. Експерт е, не е „академичен ум“. Експертът трябва да

превежда теорията на езика на практиката. Преподавател е (присъстват нейни студенти). Няма от какво да се притеснява – ако някой има нужда от нейната компетентност, да я употреби; ако смята, че е ненужна, ще намери друго място за работа. Иначе, има признания и вън от България – дори и така, с доклади за състоянието на медийната регулация, ще бъде чута по някакъв начин. Каза още, че при т.нар. закон „гордостта на Клара” в България са пристигнали по нейно искане, най-добрите европейски експерти, които някои, сега членове на комисията за правене на ЗРТ, защитавайки държавното начало, са казали, че води някакви европейски еничери и какво ще говорят те, но тъй като Сашо Диков пита, и тя ще бъде малко „по-остра”. Винаги е била за квалифицирано мнозинство при избор на генерален директор, защото смята, че обществената телевизия има нужда от консенсус. Винаги е била за гражданска квота и участие (каквато тя е била – президентска квота, а не е била избор на политически сили). Не може по-нататък да носи отговорност за решенията на другите хора. През целия си живот е носила отговорност единствено и само за своите професионални действия. Заяви, че за 17 години няма от какво да се срамува – дори и ако е бъркала някога, от е било с чисти намерения.

Георги Лозанов отговори на този въпрос – не се чувства никак „прекроен – по ничий образ и подобие” и затова тук се води открито този диалог, така че всеки да може да изрази своето мнение. Когато се чуят тези мнения и позиции, накрая ще се чуе и решението и то ще бъде оценявано според аргументите си. Не би искал да се въвеждат инсинуативно – предварително едни или други нагласи и да се предрешава конкурсът през подобни – радикални, но необосновани гледни точки.

Представител от БНТ отбеляза, че на срещата в БНТ са имали възможност да чуят мнението и концепцията на г-жа Божилова и са си съставили една по цялостна представа (може би поради повечето време). Смело заявява, че много от хората, разговаряли с г-жа Божилова, са казали, а и тя самата, че концепцията на г-жа Божилова е най-ярката и най-добрата от всички представени концепции. Пита дали г-жа Божилова не смята, че това е една концепция за една богата държава и за една богата телевизия? Напомни, че при дълг 15 млн. лв. (смята, че е повече) при „изядени половината от 60 млн. лв. субсидия, ако бъдат изплатени дълговете до края на годината, ще останат 15 млн. Пита откъде ще дойде тази хубава програма, която ще накара българският зрител да припознае БНТ като своя телевизия, за да може да я подкрепи? Още, относно идеята за заем, който ще се вземе, има едно основно притеснение (нейно и на много колеги) – дългът към БТК (към Vivacom), който е натрупан и продължава да се трупа, и евентуален заем, водят към приватизация. Не е ли опасен този ход?

Светлана Божилова благодари за въпроса. Назад в годините е имало период, в който се е говорило за приватизация - тогава отново е „вадила горещи картофи, заставайки зад колегите от БНТ”, за да каже, че тази телевизия трябва да бъде обществена. Затова търси различни възможности – когато говори за банки, това е европейска банка за възстановяване и развитие; това са банки извън България. Непрекъснато - това е казала и по време на дебатите, парите (стотици милиарди) са от регионални фондове. След като една телевизия – университетска, е спечелила 3 проекта за 1 година (и така се развива и поддържа университетска мрежа), значи

има хора специалисти в стратегическо управление и развитие, които ще направят възможно да се финансират програми по тези европейски фондове. Регионалните програми – абсолютно по тези фондове могат да се финансират (срокът е 01 септември и това не е нереалистичен срок – за 1 месец екип може да подготви проекта). Търси различни източници – дори е написала, че спонсорството не е мръсна дума, ако предметът на дейност не е същият и не се намесва в редакционната политика. Ако програмата е добра, ще дойдат рекламодатели. По отношение на въпроса, че телевизията се прави с много пари – съгласна е, но с много пари, инвестирани в човешки ресурс. Когато има качествени журналисти, които вътре в студио могат да правят предавания, при тази прекрасна база, която има БНТ; когато ПТС-тата и РТС-тата отидат в музикалното училище или в музикалната академия и предадат концертите с една интересна анимация (а не едно към едно), ако в прекрасните студия, дойдат най-големите режисьори с камерни спектакли и за няколко дни направят адаптации, използвайки ресурса на телевизията, това означава икономичност; в този смисъл е казала. Иначе, като няма пари, тогава да се въртят като по лятната схема до края на годината програми. Трябва да се намерят ресурси; има различни възможности и източници, стига да има активност и колективът на БНТ да вярва, че това може да се случи. За съжаление, хората от БНТ по различни поводи през годините, са много обезверени. Отново повтори – може и държавата да помогне, но не тя да е държавата бащица, която да реши проблемите. Този е бил контекстът на казаното. Винаги е разчитала на активността и на решаването на проблемите отвътре, а не да се чака някой друг, приближен, да даде парите на данъкоплатците – това не може да се случи, ако не е добра програмата.

Сашо Диков попита кое, според Светлана Божилова, е по-евтино и ще струва по-малко пари – дали това, което тя предлага като нови предавания и програма, или нов национален канал, на базата на телевизионните центрове, още един канал – на базата на софийската регионална програма? Доколкото разбира, представителите на синдикалните организации в БНТ са нарекли концепцията на г-жа Божилова утопия, заради липсата на пари.

Светлана Божилова разбира въпроса. Смята, че този софийски канал може да бъде образ на информационно-аналитичен, спортен и младежки канал. В София има най-много университети; най-много млади хора, и този софийски канал трябва да бъде обърнат към проблемите на региона, но там да вървят и много дискусии по актуални теми. Смята, че най-евтино ще струва интегрирането на регионалните канали с програмата на БНТ и сателита. Още, поясни отново виждането си за програмирането – то пита в представително изследване какво кога зрителите искат да гледат и тогава се решава какъв е адресатът, каква е структурата на предаването и се търси концепцията, и сценарият да се прави. Такова теренно изследване се прави за не повече от 20 – 25 дни. На финала, по отношение на финансирането добави, че приема плащането на минимални такси, само ако след допитване гражданите са готови да подпомогнат тази телевизия. Още – приходи от реклама и спонсорство при рестриктивен режим, като ако има списък на значими културни и спортни събития, тогава се променя режимът на обществената телевизия. Ако списъкът е одобрен от евро-институциите, това означава, че обществената телевизия работи при пълен режим. Въвежда и продуцентската дейност, за да може

хората, които ръководят направления (а не конкретни предавания) да търсят допълнителни финансови източници, за да се подпомогне програмата на тази телевизия. Планирала е още рекламно-издателска къща (както е известно в ВВС се произвеждат реклами, но не се излъчват там) – телевизията има ресурс и може да произвежда рекламно-информационни филми; може да произвежда реклами, без да излъчва. Не вижда проблем – това е допълнителен източник за приходи. Телевизията има един фонд, който трябва да се цифровизира, но не да се излъчва „едно към едно”, а той трябва да се осмисли и цялото богатство на телевизията. Започнала е с Нери Терзиева – и с нея ще завърши: тя е човек, който от новината (от факта) е можела да прави драматургия. Още, вижда възможност досието на промените да мине дори чрез показване на различните дискуссионни, аналитични, информационни предавания. Това ще бъде интересно не само за студентите ѝ (защото там е запечатан духът на времето). БНТ трябва да брани колективната памет; в БНТ трябва да се стимулира игрално кино, документалистика, анимация. Това е националният институт, който да гради аудио-визуалната памет. Смята, че обединението на БНТ и БНР може да стане, но преди да се говори за обединение, трябва да има гаранции, че това са обществени институти. Има много полета, в които може да се икономизира: кореспондентска мрежа, крос маркетинг, съставите (които са богатство), международна дейност, бюджетирание (ако имат общ фонд), но редакционната независимост, трябва да бъде отделно. В качеството си на преподавател по телевизионна комуникация и език, твърди, че спецификите са много различни. По този начин, самата вече производствено-творческа дейност трябва да бъде оставена и гарантирана на мениджмънта на отделните канали.

Георги Лозанов отбеляза, че има въпроси, които са предмет на бъдещи промени в закона, но по въпроса с таксите – едва ли ще могат да се събират само по волята на БНТ; те трябва да бъдат разписани в закона и това е трудна задача. Благодарни на Светлана Божилова и на всички, задали въпроси и присъствали, проявили интерес към нейната презентация. Обяви началото на следващата презентация на г-жа Люба Кулезич – от **11,45 часа**

Събеседване с Люба Кулезич

Георги Лозанов откри събеседването в рамките на процедурата за избор на генерален директор на БНТ, и то е с г-жа Люба Кулезич. Според доц. Лозанов събеседването е важна точка от конкурсната процедура, от гледна точка на дебатите, тъй като г-жа Люба Кулезич е един от „най-активните критици на БНТ”; човек с изразена позиция – публична. Припомни регламента, според който тя ще има половин час да изложи своите виждания, след което в рамките на 1 час ще ѝ бъдат зададени въпроси, като този формат ще бъде спазен, с оглед равнопоставеността на кандидатите.

Люба Кулезич:”Добър ден на всички! Има тръпка в този конкурс – ще се съгласите. Не е лоша тръпката; тя беше придружена с доста странични явления, шумове, но тази тръпка е много важна; тя е важен сигнал за това какво се случва, всъщност. По някакъв начин, не бих искала да съм на мястото на колегите от СЕМ, защото всички – явно или неявно, когато артикулирано или не, си даваме сметка, че този конкурс не е просто избор на поредния шеф на БНТ. Този конкурс е за избор

на бъдещето на БНТ; какво се случва с БНТ, с една обществена медия - а покрай това, какво се случва, по някакъв начин, с обществото ни. Това не е високопарно говорене. Всички много добре знаят, които се занимават с медии, че има буквално мистериозна връзка между една обществена медия и състоянието на духовете в обществото. Аз лично, понеже много обичам да чета знаци и да ги тълкувам, също така смятам, че има точно такава - много особена, сложна, духовна и характерова обвързаност между екипа, който управлява една медия, и състоянието на нейната програма. А, често съм се смяла, че както един филм прилича на своя режисьор, така и една медия прилича на своя директор – в скритите дори кътчета на неговия характер. Така или иначе, става дума за бъдещето на БНТ, защото вече, колкото и да сме различни помежду си, каквито и различни възгледи да изповядваме по този или онзи въпрос, съм абсолютно сигурна, че няма разминаване и спор по въпроса, че БНТ е скрита. Тази дума беше произнесена и спрягана на няколко пъти – както в публичното пространство, така и на обществената дискусия за БНТ. Нека да кажа, че тази криза има няколко измерения – и вие знаете това много добре. Първото измерение, сякаш най-простото, най-лесно произносимото (въпреки, че зад него се крият много сложни и, бих казала, груби неща) е финансова криза. За първи път по отношение на БНТ беше произнесена думата фалит. Думата фалит не е била произнасяна по адрес на нито една обществена медия в Централна и Източна Европа. Ние не знаем дали думата фалит е вярна или не, но говорим за криза. Мисля, че кризата е по-генерална от простите материални измерения. Кризата е на идентичността на тази телевизия, която аз обичам с цялото си сърце, защото 10 години от живота си съм работила в нея и зная възможностите, които тя има, за да формира обществено мнение, за да общува с обществото, за да бъде талон за ценности – културни, естетически, бих казала даже, в обноските, във възпитанието. Кризата е не само във фалита; кризата е в идентичността; кризата е в посланието на БНТ – къде и до кого достига то. Каква е тази медия, която получава финансиране, като обществена медия, и до каква степен автентично тя защитава обществения си характер в своята мисия? Защо се превърна в треторазрядна медия – като гледаемост, като влияние сред публиката? Защо най-обременените с обществена роля предавания във всекидневие и седмичните й програми, са обикновено с най-нисък рейтинг? Има предавания, посветени на малцинствата, на хората с увреждания по много остри социални проблеми, които не качват 0,2 -0,3 3 % рейтинг. Тази телевизия достига практически до почти всеки, до всеки български дом. Това е свидетелство за много сериозна криза, защото 0,3% рейтинг означава, на практика, че никой не гледа посланието. Няма да изпадам в големи подробности по този повод. Само ще кажа така – когато констатираме криза, когато думата криза обединява много хора, това означава, че трябва да потърсим в думата криза нейните древни измерения. Кризата е възможност; кризата е шанс; кризата е начин да намериш пътя. От нашия конкурс, от нашите дебати тук зависи кой път ще хване БНТ оттук нататък – извън всякакви политически разделения, сметки, корпоративни изчисления и т.н.. Говорим от гледна точка на нашето общество, на това, което представлява нашето общество, на доминантите в него и на тези тонове и духовни движения, които са потиснати или недоразвити. Единият път, който предстои на БНТ, с нашия конкурс е нашата медия – нашата обществена медия, да се маргинализира, да продължи да се маргинализира, да започне да затихва до някакви

желани от различни хора размери (минимални размери), нейното държавно финансиране да прилича все повече на молба за милостиня, да бъде по милост, защото тя се оправдава, като обитател на сиропиталище, с това, че е полезна в някакъв смисъл (култура, защита на тематични полета и т.н.). Това е единият път и вие знаете, че той е възможен. Другият път е БНТ да започне, като един кораб, който все още не е затънал в плитчините, или е затънал, но може да бъде изваден, да започне да променя посоката си; да започне да се превръща в автентична обществена медия. Да кажа, за мен автентична, в истинския смисъл на думата обществена медия, е BBC, ARD – този тип медии. Аз съм европейец по ценности и по дух, въпреки че много обичам американската култура, кино и литература; обичам свободата, но ние сме европейци. За мен европейската идентична медия е тази, която е здрава, компактна, подвижна, динамична медия; която е в състояние и трябва да формира стандарти, критерии, които да са доминантни за едно общество”. По-нататък, г-жа Кулезич сравни ролята на обществената медия с огромен магнит „в центъра на въображаем град, около който се групират хората; тя е интеграционен фактор”. Затова тя трябва да има стандарти, които да защитава и да налага; трябва да възпитава публика около себе си. Трети много сериозен проблем, свързан с пътя, който ще избере БНТ, е свързан с влизането в нея на частния интерес (на независимите продуценти) и с формата, под която ще влезе – дали бърза, пряка печалба („която да изстискаш от едно тяло, което все още дава признаци на живот и все още има държавно финансиране”) или чрез диалог с независимото продуцентско тяло за форматите, в които си струва да се инвестира, за да печелят „достойно” независимите продуценти. За всичко това трябва да се разсъждава много сериозно и затова г-жа Кулезич е нарекла своята концепция „Концепция за реформирането на БНТ”. (Концепцията, с приложения – текстови, схеми, рисунки и графични, е приложена към Протокол № 43). Смята, че без думата реформа не може да мине нито едно изложение на възгледа за начина на съществуване на БНТ. Г-жа Кулезич разказа в анотация своите идеи за реформирането на БНТ (отразени подробно в концепцията ѝ). Показа схема за онова, което незабавно трябва да се направи в БНТ – нарекла го е ситуационен анализ на БНТ, върху който да стъпи стратегическото планиране в БНТ (основен принцип в модерния телевизионен мениджмънт). Запозна присъстващите със съдържанието на оцветените в различни цветове територии на анализа (приложени към концепцията). Част от този анализ е свързан със „сакралния одит, в който всички се кълнат”. Маркира основните теми на анализа: програмно осигуряване на схемата на БНТ (средства, видове длъжности по щатно разписание, видове характеристики на работните места, работна заплата, средства, с които се е произвеждала оригинална телевизионна продукция, средства за закупуване на чужда телевизионна продукция, бюджети за вътрешни производства на БНТ и др). Предложи на присъстващите да се запознаят по-късно с тези материали. Темите, по които ще иска да се направи този анализ, са свързани с това, дали целесъобразно са се случвали „някои течове на пари на данъкоплатеца”. Отбеляза важно нещо, което е в основата на другите размишления за това как трябва да се развива като административна структура и като производствен организъм – кои са хоноруваните длъжности и специалисти, произвеждащи собствена оригинална продукция на БНТ, но реално разположени извън нея, наемането на външен подизпълнител за реализация на вътрешни продукции – като

външни изпълнителни продуценти и като компании с изпълнителски договори; стопански разходи, свързани изцяло с интерактивните услуги в БНТ, рембрандиране, шапки, кашове . (Цитира предаванията, при които този разход трябва да се анализира много сериозно). Без този много сериозен и компетентен анализ за това как се разходват средствата на данъкоплатеца, не е възможно да се започне изобщо производството в БНТ и да бъде спряно изцяло „чудноватото явление удължена лятна програмна схема” Разгледа и останалите схеми (оцветени в успокояващия зелен цвят) – последиците от добро анализиране и добър ситуационен анализ на БНТ, вкл., стратегическото планиране и програмното развитие. както и бизнес планирането, което до момента в БНТ не е изобщо на мода или поощрявано, както и защитата и заявяването на средствата. Обърна специално внимание върху основната цел, върху която стъпва нейната концепция. – да произвежда висококачествен телевизионен продукт, който да бъде еталон по няколко направления в обществото и това да се прави с добре подготвени компетентни хора. Не е възможно да няма стандарт за БНТ, за обществената телевизия. Концепцията ѝ сериозно визира какво означава и кой да създаде стандартът на БНТ, както и да се създадат стратегическите приоритети на БНТ. Когато БНТ постави своите приоритети като „свръх задача”, ще знае какъв продукт произвежда и, когато търси рекламодатели, това няма да е в ущърб на търговските оператори, а в подкрепа на уникалния си продукт (във време, когато обществото още не е убедено, че трябва да плаща такса, за да поддържа обичаната си медия). Г-жа Люба Кулезич изброи приоритетите, отразени в концепцията ѝ: еталон за журналистика, стратегия за българския културен продукт, като собствен феномен (стратегия за филмопроизводство – запазена марка за БНТ); трети приоритет - показване по „вдъхновяващ начин на феномена на българската култура” в унисон с динамиката на съвременния живот (не като остарели музейни формати; не в ретро план); четвърти приоритет – телевизията да бъде телевизия на знанието и на познанието (акцентира върху разликата между носталгичното ретро и ползването на архив). Последният, много важен приоритет, е детската продукция – за деца и за подрастващи. Постигането на този приоритет вижда чрез нова административна структура на БНТ – изключително децентрализирана.

Георги Лозанов даде думата за въпроси към Люба Кулезич – първо от членовете на СЕМ, които ще вземат решението, а после и от присъстващите в залата колеги.

Анна Хаджиева обръщайки се към г-жа Кулезич, отбеляза, че най-критичното отношение към БНТ се съдържа в нейната концепция и затова първият въпрос (поличен) към нея е свързан с мотивите на Люба Кулезич да участва в този конкурс – дали да предизвика говорене, дебати за обществената медия и за това какво се случва, или да отговори на очакванията на хората, които са от БНТ, но за голяма част от които реформата минава през запазване на собственото им статукво? Вторият ѝ въпрос е свързан с концепцията, в която личи екип – вкл., и в изписването на медия – като медия и като после – медия (с „а”).

Люба Кулезич обясни изписването на медия – с „а” накрая, като редакторска грешка.

Анна Хаджиева поясни първия си въпрос – има плътни идеи, които си личи, че са развити от екип. Въпросът е кой стои – като профили, като експертиза, в екипа?

Люба Кулезич пристъпи към отговор на въпроса за мотивите ѝ да кандидатства в конкурса. Получавала е този въпрос многократно; получила го е от колегите от журналистическите синдикати. Има няколко мотива да кандидатства за този пост. Първият е, че не желае (надява се колегите от БНТ да я разберат) да отговаря на техните очаквания. Иска да отговори на очакванията на зрителите. Втората година, в която пребивава в „НТВ”, ѝ е дала изключителният шанс да усети публиката (през ден да я усеща) като потребност; да я усети като „умно животно – умно чудовище, което тъпчат с некачествена храна”; да усети, че тази публика разбира, има потребност от дебати; има потребност, обаче, от стандарти на тези дебати; има потребност от вкус, около който „се завъртат някакви дебати” . За нея медията в момента се държи (и това я боли) по някакъв начин, като окупирана отвътре, като „едни хора, които са заключили вратите и пропускат само по някой, който им носи вест отвън или парче хляб или нещо такова”. Медията е обществена; тя е площад; тя трябва да бъде отворена. Освен това (може и да прозвучи патетично, но не би искала така да прозвучи) обича България; обича българите и не ѝ е безразлично какво се случва в българското общество. Вижда признаци на упадък, деморализация, на липса на път, на липса на дух – да се погледнат проблемите, да бъдат усещани и да бъдат разказвани. Има „страхотен мотив” – вътрешен и творчески. Прочела е за себе си от своя приятел и конкурент – Радо Чолаков, интервю, в което е казал следното: „Люба Кулезич е една сладка критичка, която забавно разказва разни сюжети”. Изненадала се е, защото с Радо Чолаков 10 години са работили заедно в БНТ и той знае, че не е сладка критичка, която разказва забавни сюжети. Не е и критичка – тя е журналист с много широк профил от дейности и сфери, в които действа (това е успяла да направи от себе си в последните 20 години). Освен това, работила е в БНТ на управленско ниво – не на най-високо, но на такова всекидневно, на което се вземат решения. Не е учила за мениджър; тя е мениджър – по дух, по организация на личността. Освен това, смята, че БНТ се нуждае от водач, а не просто от началник. Отбеляза, че всяка криза ражда своите водачи. Някой трябва да изведе кораба – вътре в БНТ, извън БНТ има много свестни таланти хора, но никой не ги открива; никой не желае да ги намери; никой не желае да им обяви конкурс (истински, а не под масата). Това е нейният голям вътрешен мотив. Застъпила е в концепцията си създаването на „БНТ колеж” – мястото, където ще се подготвят кадри, нови хора, старите хора да се обучават. Вижда, че в БНТ някои хора не успяват да разкажат прост репортаж – не знаят как става. Тя може да им разкаже; може да покани учители да им покажат как се прави добър репортаж – особено от „малцинствен район” или от живота на ромите. Има предвид не само в новините, но и в предавания, посветени на социална публицистика. По отношение на екипа - в екипа ѝ стоят няколко млади хора (30 – 40-годишни) изключително образовани по отношение на модерната телевизионна практика, технология и познания. Работата ѝ над концепцията ѝ е помогнала да получи някои технически знания. Така вече знае какво е техническото състояние на БНТ – знае какво трябва да се направи, за да влезе БНТ в златната ера на цифровизацията, в която вече се е навлязло, от някаква гледна точка.

Анюта Асенова благодари на г-жа Кулезич. Въпросите ѝ са конкретни. Първият е свързан със записаното на с. 2 от концепцията (последен абзац), където формулира като цел на финансово, техническо, кадрово обновление на БНТ сливането на

медията с БНР. При какви условия смята, че това е възможно и какъв би бил, според нея, очакваният ефект от създаването на обща структура? Вторият ѝ въпрос е относно профилирането на регионалните центрове – какви са целите и какви критерии ще се използват за преценка на демографските особености на отделните региони, с оглед на създаването на тези общностни телевизии? Последният въпрос, който задава на всички кандидати (под една или под друга форма) е мнението ѝ за оставяне на ограниченията на търговската реклама в програмата на БНТ.

Люба Кулезич е допуснала като хипотеза сливането на БНТ и БНР, защото знае, че тази тема се обсъжда, вкл. и от комисията за новия ЗРТ. Предполага, че в контекста на това сливане стои определена задача, която трябва да бъде погледната „честно“ – това е създаването на ново юридическо лице, което да облекчи възможността за кадрово прецизиране на потребностите на БНТ и на БНР, т.е., това претоварване с кадри, или с мъртви души, или просто, получатели на заплати. Предполага, че създаването на една нова структура ще облекчи този тип „пренаемане“. Не само е загатнала, а е разработила в програмата си – нов тип описание на работни места и на длъжности; нов тип изисквания за работа в мултимедийна среда. Би имало полза от сливане на БНТ и БНР в онези свои части, които се дублират – например, маркетинг и реклама, където се изискват общи маркетингови стратегии на тези две структури, обща административно-стопанска част, където биха могли да се уедърят и да се композират общи звена за финансово управление, за управление на собствеността. Би имало смисъл, ако това много добре се обмисли – не е лесен процес, не е просто да бъде повторен на ВВС конгломератът, защото трябва да се има предвид, че ВВС е проект на един човек. Ако се спестят някакви пари от това сливане, трябва да е ясно какви и в какво да бъдат вложени. Трябва да бъдат вложени в продукт; трябва да бъдат вложени в български продукт, в програма, във филми и т.н. Това не може да бъде бърз „волунтаристичен акт“, но трябва да бъде ясно проектиран подход и знания за това какво се случва. Смята, че отчаянието, понякога, отчаянието пред българския кодекс на труда, пред невъзможността да бъдат намерени форми на преназначаване, на оптимизиране на състава ражда „такива видения за конгломерати – нови, модерни, които биха свършили работа, ако се знае какво се търси. По отношение на общностните телевизии – не вижда смисъл да съществуват РТВЦ-та, ако те не вършат работа по региони. Припомни за съществуващото предаване на Нери Терзиева и Живко Желев – „За 1 милиард“. Удивлява се на възможността тези хора, в онзи „запушен свят, в който се е живяло тогава, да се държат в Пловдив като модерни, конкурентни хора“. Има най-добри спомени от това предаване – живо и правилно; хората са го харесвали. Дава само за пример това предаване, когато добре се профилират регионите – това е демографско изследване; то е културологично и социологическо изследване. Смята, че в Югоизточния регион, където преобладава турско население (с майчин турски език) гледа, примерно „Перла“ и т.н. сериали, защото БНТ не му е предложила алтернатива. Не смята, че са достатъчни новините на турски език в рамките на 5 минути. Това е от т.нар. брошки, които не вършат никаква работа. Още, има региони с интересен туристически бизнес – Благоевградският център е много добър като материална база. Прочела е отчетите на регионалните центрове. Смята, че има огромно разхищение на труд, на хора, на пари и на време за нищо. Тези центрове има какво да правят, но за тях трябва да се разработи стратегия. Не смята, че

веднага може да има постижения, но трябва да се постави цел. Според г-жа Кулезич те могат в „прословутата епоха на цифровизацията” – това са общностните телевизии; това е нещо, което населението ще избере, ако му бъде предложен добър продукт. По отношение на въпроса за рекламата - допуснала е като възможност в една от антикризисните мерки, че в кризисен етап, ако се „отблокират тези минути – 5 мин. за „прайм тайма”, и при други условия, телевизията може да издържи с намалена, но не казва с колко, държавна субсидия. Убедена е, че средствата там не се използват правилно. Знае, че ако телевизията, обществото и политическата класа изпаднат в ”някакъв пристъп на велико самосъхранение за нацията” и кажат, че БНТ трябва да следва екипа на ВВС и след 10 години, при определени условия най-накрая въведе таксите, които да издържат тази телевизия, ще е по-лесно, но докато БНТ се моли за доверие, ще трябва да има реклама. Повтори, че ако телевизията има приоритети, тази реклама ще устройва и рекламните агенции. Те няма да имат интерес да е бледа, за да не влизат в нея рекламни потоци; ще имат интерес да рекламират. Част от концепцията ѝ предвижда много бързо да се съберат сили и ресурс за български сериал, който да е култов – който да отговори на „Стъклен дом”. В такива сфери е съгласна БНТ да се състезава с частните оператори – в производство на качествен, добре честно избран филмов продукт. Убедена е, че там рекламодателят ще бъде добър. Предлага много бързо възобновяване на производството след прословутия „Зов от Африка. Не се знае с какво разполага БНТ – производството е спряно.” Срамно е с обещаните повторения. Трябва да се видят постъпленията от Световното; какво е дошло от сайтовете и дали изобщо нещо е постъпило, за да бъде възобновено производството, но спешно, в блокови блогими програми – следобедни (дневни) програми, в които да се разработят интересни модули на същата тематика. Без реклама няма да се случи, но ще трябва да бъде поет ангажимент пред хората, пред публиката, че ще бъде правен собствен продукт, а не да се „слага прът в колелата на Биг брадър”- няма да се слага прът, но ще бъде негов конкурент. Това за известно време не може да стане без реклама.

София Владимирова, слушайки г-жа Кулезич, се е почувствала за пет минути „БНТ оптимист” – от казаното, че кризата е шанс. Съгласна е, че това е така. Би искала да попита кое, според г-жа Кулезич, е най-големият дефицит в момента в БНТ – дали дефицитът на пари, на кадри, на идеи, на свобода, за която също е говорила? В случай, че бъде избрана за генерален директор, кое е това нещо, което смята, че би ѝ попречило да изпълнява програмата си?

Люба Кулезич пристъпи към отговора си, вземайки за основа тезата, родена от големите революционери във френското кино през 60-те години че дефектът ражда ефект, Така липсата на пари, ражда въображение.; липсата свобода ражда въображение (последното е известно от идеологическата цензура преди 10-ти ноември). В БНТ има дефицит на воля за качествена телевизия; за свобода – в журналистическия смисъл на думата. Наскоро е представяла по „НТВ” книга за ценностите на българите, базирана на изследване върху 43 хил. души. Българинът мрази статуквото и не прави нищо, за да го промени - това е един от неговите белези. Влизайки в БНТ след 8 години – така свободна, се е срещнала с колеги, с които е работила - културни и възпитани хора. Видяла е колко са уплашени. Обадили са ѝ се на следващия ден и са ѝ казали, че концепцията ѝ е интересна, мобилизираща, както и, че не разпознават зад нея политическа подкрепа – така са ѝ

казали част от „тези свестни хора”. Казала им е, че това е за нея комплимент, както и за тях, че тази телевизия е по конституция с неразпознаваема политическа подкрепа. Битката отвън – на лобита, на клики, кланове и т.н. (дребна) се е пренесла вътре, смята г-жа Кулезич. Медията е разделена, уплашена – не знаят зад какво да застанат. Вижда липса на воля за промяна, идея за промяна, на визия за промяна, която да вдигне тази медия на крака. Не смята, че трябва да бъдат издържани страхливи хора, които не знаят как да се променят – нека да станат смели; (могат да станат смели чрез някакви структурни действия – организации и т.н.). Относно въпроса за реклама – приготвила е таблица, която представя какво да се прави с постъпленията от рекламно време. Отбеляза, че продуцентският принцип, за който е говорила по-рано, предполага вътрешна свобода. Само програмата ще покаже колко души да я произведат, какви модерни формати са необходими, за да влязат хора с модерна подготовка за това. Приходите от реклама, колкото и да не са големи, но реални, плюс кредитът на доверие, измерен чрез държавната субсидия, дават визия на вътрешната инициатива (показана в таблицата), без да има волунтаризъм, злоупотреби, крадене, т.е., форма на контрол и на стимулиране хората да работят качествено.

Георги Стоименов постави въпрос относно стандарта на БНТ – както г-жа Кулезич е отбелязала, смята, че това е много важно, но как точно (и това смята, че си е заслужавало да бъде разработен в концепцията) ще се изработят стандартите (или общо казано – стандартът); как ще се прилага; как ще се спазва?

Люба Кулезич смята казусът за сложен – трябва да се направят компонентите на стандарта, които да са еталонът на БНТ. Естествено е, че не може съвсем точно да бъдат описани, но трябва да има мяра за различните приоритети – как кой ще го прилага. Ще го прилага новият мениджмънт. Въпросът е да има представа за видовете стандарти; да се знаят формите, чрез които те се постигат – драматургични, аудио-визуални, сюжетни, динамики, формати. Възможно е да се разработи система, която да не е номенклатура от сложни продукти, но да съществуват като описание. Ще го прилага целият мениджмънт на телевизията. Когато една телевизия с 3 съкратени дирекции, с малка, компактна администрация, е насочена към производството, това означава, че някои органи на телевизията, не са проформа (както досега). Даде конкретен пример – няма телевизия, в която програмен директор, който да не е второто лице по важност, по визия, по авторитет, по манталитет – така е само в БНТ. Този програмен директор има програмен съвет и художествен съвет, но в БНТ твърдят, че такива проформа ги има. Трябва всеки ден да бъде защитаван стандартът. Когато се разработва, примерно, репортерска линия, много ясно се изработват стандартите на тази линия – какви сюжети, как те се правят и който не знае, има добри преподаватели по тази тема. Тези стандарти се усвояват всеки ден – от компетентните хора. Този стандарт се изписва – това е летопис на този стандарт. Даде пример с философската линия за доказване съществуването на Бог чрез това, което той не е. Изброяването на това, което не е БНТ, също е начин за определяне на стандарта. Необходими са малко на брой хора и консултанти, за да се изработят и спазват стандартите.

Георги Лозанов, с риск да бъде упрекат, че се „рови в душата” на Люба Кулезич, попита нещо за любовта и гнева. Явно, че това, което говори за телевизията, и това,

което пише за нея (за БНТ), е дуалистично мотивирано – от една страна, от любов, а от друга страна – от гняв. Би искал да поговорят по това как се разпределят по територията на БНТ тези чувства? Дали просто по вертикалата - едни ръководства, примерно последното, си заслужава да бъде обект на гнева, а това, което остава „отдолу, извън него, е обект на любовта”. Или любовта е адресирана някъде другаде? Или гневът – някъде другаде? Би искал по тази „икономика на чувствата” малко да попроразказват. Второ, казаното за реформа и за праг – съгласен е, че в мандата, който предстои и който изисква цялостна реформа, има праг. Дали това не е свързано и с отказване от тази представа за голямата политематична медия, която е била една през всичките години на социализма, а и доста след това, а сега настъпва време за цифрово разпространение, възможност за програмно развитие, тече конкурсът за обществен мултиплекс с 6 програми – дали няма да се разговарят и да се преразпределят ангажиментите, от гледна точка на тези възможности? От начина, по който тече конкурсът, вижда, че „по-скоро продължава да се говори за БНТ, като за „Канал 1” – тази голяма тежка програма.

Люба Кулезич пристъпи към отговорите в обратен ред (за икономика на чувствата ще говори за десерт). Отбеляза в началото, че не всички хора разбират какво е цифровизацията или леко скучаят при темата за цифровизацията. Цифровизацията има две страни (казва онова, което тя е разбрала за цифровизацията). Едната е технологичната страна на цифровизацията; тя е скъпият процес (описала е доста подробно в концепцията и уверява присъстващите, че разбира, в смисъл, какво е написала). За да се хвърлят толкова много пари, трябва да се знае за какво се хвърлят. Цифровизацията, обаче, е изразно средство, също така: обратна връзка, общуване, свобода, интерактивност; Начин, по който хората управляват живота си през телевизията, и той ги управлява - през интернет, през екрана, през мобилния телефон; какво избира и как участва в дебатите. Дебатите вече текат. Заради това, „не говори за БНТ като полиформатната медия (старата) в която има и „Каналето” и „НЛО” и още 2 шоу-та, защото всичките лобита да са щастливи, и тенденции и естетически направления и т.н.” Напротив, написала е, че като се определят приоритетите, се правят (като в скъп ресторант) по-малко неща, но по-добре, като някои други програми ще бъдат натоварени. Например, много сериозно предлага (това е въпрос на сериозно проучване във времето) проучване на ефективността от БНТ САТ – от това, че се произвежда някаква програма, която, че „уж е за хората в чужбина” – при това в епохата на IPTV! Освен това, цената за качване на този сателит възлиза на 1,4 млн. лв. Цената, която БНТ „хвърля извън себе си за интерактивни услуги” е 1,2 млн. лв. за миналата година – за обратна връзка, но дали тя контролира обратната връзка; дали тя казва как ще тече? Затова телевизията ще бъде полипрограмна телевизия, но когато започне решаването на някои проблеми – дали БНТ САТ е ефикасна и, ако не е, някои от програмите следва да бъдат свалени на IPTV. Още, каква е причината БНТ да няма интернет приложения, каквито имат много телевизии, за да може спокойно да се поръчват програми, библиотеки и т.н. Убедена е, че програмите на БНТ САТ ще са много по-ефикасни като IPTV формат, и това трябва да бъде доказано, а „БНТ 2” – да започне да се разработва още сега, като програмна визия. Тя мисли (трябва обаче да го докаже), че това трябва да е по-скоро семеен канал, защото семейството има проблем в България – децата, връзките вътре, културата, възпитанието, начините – активните начини да се

поднасят варианти на семейството какво прави с непослушните си деца; как да се общува с едно дете. С това г-жа Кулезич направи преход към икономиката на чувствата. Послужи си с психоаналитичен преразказ на приказките за деца, на психотерапевта и писателя Бруно Бетелхайм - защо се е появила приказката за духа, затворен в бутилката, който, като бива отворен, наказва отворилия бутилката. Бруно Бетелхайм проектира този конфликт върху детето, което се чувства обидено от чакане на своите родители, които обещали да се върнат в определен ден и час, не се връщат. Детето ги намразва, обичайки ги. Поясни: ако някога изглежда, че е гневна, то е защото се е обидила от чакане, уморила се е и ѝ е мъчно. Гневна е, когато се краде.

Георги Лозанов поясни въпроса си - очаква да чуе кое в БНТ е стойностно, според нея, и кое е това, което буди този гняв. Позовавайки се на определението, дадено ѝ от Радомир Чолаков – „сладка критичка” (като махне сладка) – по-скоро, опасна. Тоест, единият план е критическият, а другият план е на човек, който ще става директор, и той ще трябва да стъпи върху нещо, върху което ще прави реформа. Това по-скоро, би искал Люба Кулезич да очертае.

Люба Кулезич говори за емоционалната икономика. Първо, отбеляза, че екипът, с който работи и сега, е от хора, с които е работила. Всеки, който е работил с нея в жив процес, се убеждава, че няма нищо общо с „разни легенди за нейната скандалност и конфликтност” Това е изискване за работа, стандарти, към които се придържа. Тя работи с хора от 20 години и не се скарала с тях.

Георги Лозанов отново прекъсна – въпросът не се отнася до нейната личност. Обърна внимание върху червената зона от приложението, където подозренията главно падат извън БНТ

Люба Кулезич отрече това да е имала предвид – цялата схема е да се направи опит да се направи преглед на ефективността и на целесъобразността – говори за вътре. Ненапразно казва, че има идея за бързото стартиране на производство – веднага; за възобновяване на програмна схема, на нови формати. Ако не е вярвала, че вътре в телевизията има хора – годни да произведат, бързо да се преориентират и спрямо точните тактически решения бързо да произведат продукт, не вижда какво би правила там. Когато е разговаряла със синдикатите, е видяла, че тези хора са изключително разбрани и възпитани; те са умни. Въпросът е, че никой не е подвеждал идеите в БНТ към творческата част, към изискването. Винаги там се е размивало нещо.

Георги Лозанов попита във връзка с казаното от Люба Кулезич - еталон за журналистическа харизматичност, какъв смята, че е потенциалът в момента в БНТ, вкл., и да даде персонален поглед на този потенциал (ако има желание) за харизматична журналистика, каквато смята, че трябва да се прави, а каквато мисли, че не се прави в момента.

Люба Кулезич смята, че има лица интересни, неразработени, според нея, страхотно. Даде конкретен пример със Спас Кьосев – лице от екрана, „което същество носи потенциалът за харизматична журналистика”, според нейните представи в национална медия. Един от вариантите е това - за човек, който „не вбесява с простотия и не маже, както казва Достоевски – на административен

възторг”. Друг пример – потенциалът на Андрей Захариев – момче, което води „Библиотеката”. Първо – съсипали са „Библиотеката”, тъй като не знаят какво да направят от това предаване; второ – съсипали са момчето, защото не знаят какво да поискат от него.. Това е въпрос на мотивировки. Вижда, че има (не познава всички, защото те нямат достъп до екрана), но има и в репортерската част хора, които са интересни, живи. Важно е умението да се разказва, да не предизвиква раздразнение със „слагачество”, възторжена патетика и с неграмотност. В харизматичността и в чара има нещо, което не е възможно да се назове – то е като музикалния слух, какъвто тя има. Притежава го – може да каже кой филм е хубав, защото има слух. Може да каже кой е харизматичен.

Георги Лозанов отбеляза, че трябва да бъдат търсени верните баланси, защото това, което човек, иска да направи, може лесно да го превърне в критика на всичко останало.

Люба Кулезич смята, че критическата гледна точка , „приложена към мястото на хирургията, се превръща в съзидателна гледна точка” Даде пример с д-р Хаус, който е най-големият критик на едно тяло, но отива и го лекува. Още, когато човек е работил толкова години в екип, има резултат от тази работа в екип. Да се работи в екип е практика – иначе не се получава.

Емил Розов е прочел стенограмата от срещата с Люба Кулезич, на която са й задали въпрос, на който тя не е успяла много пълно да отговори. Въпросът е с въвеждането от нея на продуцентския принцип това е категорично; ликвидира редакциите - и това е категорично; запазва в някаква форма редакторите – не е станало ясно в каква. Въпросът е какво става, когато една редакция работи добре – отговорният редактор е добър, водещите са добри – каква ще бъде функцията на този продуцент и дали той ще е шефът, дали двамата заедно ще се допълват? Това не е дадено като ясен отговор.

Люба Кулезич би искала да посочи пример за добре работеща редакция.

Емил Розов веднага посочи: добре работещо предаване е „Референдум”; много добро предаване е предаването „Здраве”. Пита какво ще прави там този продуцент? Очаква, а и колегите от БНТ също, да каже каква ще бъде субординацията, защото се тревожат; защото много хора защитават редакционния принцип, докато тая защитава продуцентския. Уточни, че не говори за нещо, което ще се създава и там ще дойде продуцентът, а говори за нещо, което вече е създадено и работи добре. Втори кратък въпрос – от колко време тя и нейният екип работят върху тази концепция?

Люба Кулезич смята, че завръщането към т.нар. редакционен принцип е било грешка, защото в света няма модерен редакционен принцип, който да не е свързан с модерния мениджмънт. Има продуценти. Има едно добро предаване – „Референдум”, за което не знае колко души работят; колко души са ангажирани в него. То обаче, има продуцент – изпълнителен продуцент, който разполага с екип и работи в рамките на този екип. Този изпълнителен продуцент комуникира със своя делегиран продуцент по отношение на пари, на средства, на съдържание, свобода – така да се каже, да се опрости вземането на решенията, защото продуцентският принцип изисква да разполагаш със свободата си и да знаеш как и само да

координираш нещата. Предаването „Здраве” - то е хубаво (само трябва да се модернизира – като визия, като динамика и т.н). Продуцентският принцип, който предлага, е свързан с приходи за качество и срещу качество, но тези приходи трябва да се решават от финансов съвет, от продуцентски съвет и т.н. – нужна е тази финансова субординация, която да поощрява качеството. Не вижда нищо общо между предаване и редакционен принцип (по отношение на примера с предаването „Здраве”). Редакторът – като описание на длъжността в една модерна медия, редакционният принцип, дотук въведен в БНТ, който е бил изключително субординиран (отгоре до долу), това е много старомоден затворен принцип.

Емил Розов отбеляза, че ако е била дадена автономност на редакциите, както е обещано от г-жа Пръмова (в нейната концепция), парите са били в редакцията и тогава този принцип е работил. Пита защо трябва да се разваля нещо, което функционира?

Люба Кулезич нищо няма да разваля. Не става дума за разваляне и за просто преименуване. Да се тръгне към това, което е обещано, но не е изпълнено и трябва да се продължи да се развива, т.е., да се даде автономност, но да има субординация, която да решава как се защитават стандартите, качеството; как се оправдават парите, пишат се бизнес планове, защитават ли се тези бизнес планове. На втория въпрос – колко време е писала концепцията отговори, че не се е разделяла с БНТ през последните 3 години и лично г-н Розов я е поздравявал за това. Но тази конкретна концепция е писала заедно с екипа си в продължение на 25 дни, но непрекъснат труд и прегледан „страхотен документален материал”.

Сашо Диков постави въпрос във връзка с връчения му материал (без подпис), който г-жа Кулезич е назовала „кърваво писмо”, Ако става въпрос за същия материал, той е пълен с „вампири и с чудовища” – става въпрос за уникалните далавери в БНТ (във връзка с ремонта на Студио 1). Очаква да бъдат назовани имена – на лица, на фирми.

Люба Кулезич е написала едно от разследванията, но те се крепят на документи – за реновирането - за обществената поръчка към фирма „Енемона”, за ремонта на Студио 1. Държи да отбележи, че това е част от нейната журналистическа работа. Никой не е обвинила – цитирала е и е подкрепила с документи твърденията си и предлага този казус да бъде разследван.

Георги Лозанов напомни, че събеседването е част от конкурсна процедура за избор на генерален директор и не е добре в него да бъдат коментирани анонимки. Докато никой не стои зад това нещо, не е добре то да бъде цитирано. Ако се разбере кой стои зад него, да го въведе, да го съобщи като теза. Иначе, започва да става трибунал.

Сашо Диков попита защо Люба Кулезич смята, че Вяра Анкова и Радомир Чолаков са фаворити в този конкурс?

Люба Кулезич не смята – такава предварителна подготовка е имало през медии, през лични контакти и т.н., с които са я съветвали да се откаже, защото конкурсът е предрешен. Това е част от нейното журналистическо изпитание – как се кандидатства за шеф на БНТ. Мисли, че има реален терен за сблъсък на идеи и

затова кандидатства. Проблемът засяга нещо, като „наистина черният дроб на обществото”.

Георги Лозанов обяви края на това събеседване.

Приложени документи към Протокол № 43:

1. БНТ форум на обществена енергия за промяна, с автор Светлана Божилова.
2. Концепция за реформирането на БНТ, с автор Люба Кулезич.

ЧЛЕНОВЕ НА СЕМ:

Анна Хаджиева		Анюта Асенова	
Георги Стоименов			
Георги Лозанов		София	
председател		Владиминова	
Михаела Йоргова		Пламен	
гл. експерт		Суруджийски	
протоколист		главен секретар	